

Työryhmän linjaukset

Harvaan asuttujen alueiden parlamentaarisen työryhmä

- ▶ **Harvaan asutun maaseudun elinvoimaisuuden edellytyksenä ovat toimivat yhteydet (laajakaista, tiestö, liikkuminen, asuminen, posti)**

Toimenpiteet

► Tiestö

- Yleisille teille laaditaan yli hallituskausien ulottuva korjausvelkaohjelma, jolla korjausvelkaa pienennetään. Tämä tulee koskea myös alempiasteista tieverkkoa. Yhdysteiden päällysteiden uusimisväli tulee puolittaa 50 vuodesta 25 vuoteen.
- Tieluokituksia on nostettava siellä, missä se on elinkeinoihin ja liikenneturvallisuuteen perustuen tarkoituksenmukaista. Ilmastonmuutoksen vuoksi talvikunnossapidon rahoitusta on lisättävä 20% nykyiseen verrattuna. Palveluja on voitava ostaa myös suoraan alueellisilta toimijayrityksiltä ilman valtakunnallisia väliurakoitsijoita.

► Tietoliikenne

- Yleispalveluliittymän tiedonsiirron vähimmäisnopeus (yleispalveluvelvoite) nostetaan vähintään 20 Mbit/s vuoteen 2025 mennessä. Symmetrisyys ja tasalaatuisuus on taattava. Nopea ja kohtuuhintainen vähintään 100 Mbit/s kiinteä laajakaista on tulevaisuudessa osa perusinfrastruktuuria, joka takaa myös 5G:n toimivuutta.

Toimenpiteet

► Tietoliikenne

- Laajakaistahanketta jatketaan vähintään v. 2020 loppuun saakka, tämä tulee myös huomioida tulevan EU-ohjelmakauden valmistelussa. Liikenne- ja viestintäministeriön tulee valmistella suunnitelma, jolla ulotetaan nopeat 100 Mb/s symmetriset ja tasalaatuiset yhteydet koko maahan kansallisten ja EU-tavoitteiden mukaisesti ja samalla luodaan pitkäjänteiset edellytykset julkisen tuen turvin tapahtuvalle laajakaistarakentamiselle vielä vuoden 2020 jälkeen.
- Rahoituksessa haetaan uusia innovatiivisia rahoitustapoja. Maaseuturahaston kautta tulee jatkossakin mahdollistaa kyläverkkojen rakentaminen.
- Markkinaehtoinen alue ja samalla kuntien maksuosuudet tulee tarkistaa kuntien muuttuneen taloustilanteen vuoksi ja huomioida määrittelyssä asukastiheys vain taajamien ulkopuolelle jäävän väestön osalta.

► Liikkuminen

- Kehitetään mantereen kutsu(joukko)liikennettä ja muita uusia liikkumismuotoja yhdistämällä eri kuljetuspalveluja (henkilö- ja tavaraliikenne), karsimalla päällekkäistä toimintaa ja yhtenäistämällä kuntien käytäntöjä sekä lisäämällä palveluja solmukohtiin. Maakunnissa laaditaan liikennejärjestelmäsuunnitelmia.
- Säilytetään yhteysalusliikenteen maksuttomuus.

Toimenpiteet

▶ Liikkuminen

- ▶ Selvitetään kokeiluhankkeen mahdollisuus rajoitetun ajo-oikeuden käyttöönotosta 16 -vuotiaille ja ikäihmisille harvaan asutulla maaseudulla.

▶ Asuminen

- ▶ Harvaan asuttujen alueiden parlamentaarinen työryhmä kannattaa valmisteilla olevaa esitystä, että asumisen kiinteistöveroa muutettaisiin vastaamaan paremmin kiinteistön todellista arvoa.
- ▶ Sähköverkon kaapeloinnille mahdollistetaan viiden vuoden jatkoaika. Lunastuskorvauksissa myös puuston kasvun menetys huomioitava

▶ Posti

- ▶ Kaikkein harvimmilla alueilla postimaksuun tulee edelleen sisältyä kotiinkuljetus, mikäli lähimpään postitoimipisteeseen yli 20 km.
- ▶ Harvaan asuttujen alueiden kuntakeskuksiin tulee saada pakettiautomaattipalvelu

- ▶ **Harvaan asuttu maaseutu kukoistaa innovatiivisella ja verkottuneella yritystoiminnalla (kilpailukykytekijät, yritystuet, räätälöidyt ratkaisut, hankinnat, työllisyysrahojen vaikuttavuus)**

Toimenpiteet

- ▶ Yritystuet, rahoitukset ja neuvonta
 - ▶ Ratkaistaan alueen yritysten vaikeuksia saada investointien rahoitukseen lainaa. Varmistetaan, että harvaan asutun maaseudun yritysten investoinnit eivät kaadu vakuuksien puuttumiseen.
 - ▶ Selvitetään mahdollisuus luoda Finnveralle uusi elementti harvaan asutun alueen yritysten investointien tukemiseen/takaamiseen.
 - ▶ Investointien mahdollistaminen
 - ▶ Laaditaan toimenpideohjelma asian helpottamiseksi
 - ▶ Euroopan investointirahoitus myös maaseutuyrityksille
 - ▶ Varmistetaan alueellisen kuljetustuen jatkuminen vuoden 2019 jälkeen ja nostetaan se pohjoismaiselle tasolle. Kuljetustukea ei tule sisällyttää maakunnan yleiskatteellisen rahoituksen piiriin, vaan sen tulee olla valtion erillisrahoitusta.
 - ▶ Varmistetaan, että yrittäjyyttä edistävät työkalut, kuten innovaatioaseteli ovat kaikkien yritysten saatavilla yritysmuodosta riippumatta.
 - ▶ Business Finlandin rahoitusta on laajennettava osakeyhtiöistä myös muihin yritysmuotoihin, jolloin ne ovat paremmin harvaan asutun maaseudun yritysten käytettävissä.
 - ▶ Muutetaan kansallista lainsäädäntöä ja ohjeistusta niin, että TEKESin tuki kohdentuu myös maaseudun pk-yrityksille. Varmistetaan, että yrittäjyyttä edistävät työkalut, kuten esim. innovaatioaseteli ovat kaikkien yritysten saatavilla yritysmuodosta riippumatta

Toimenpiteet

- ▶ Yritystuet, rahoitukset ja neuvonta
 - ▶ Yrittäjäksi ryhtymisen riskiä pienennetään sujuvoittamalla siirtymää työnhakijasta tai työntekijästä yrittäjäksi sekä sovittamalla yhteen sosiaaliturvaa, palkkatuloja ja yritystuloja osaksi kokonaistoimeentuloa. Itsensä työllistämistä yrittäjänä helpotetaan mahdollistamalla osa-aikaisen yrittäjyyden rahoitus. Saatujen kokemusten pohjalta osa-aikayrittäjyyden mahdollisuuksia tulee edelleen kehittää. Osa-aikayrittäjyys on myös huomioitava yritystuissa.
 - ▶ Esitys: Arvonlisäveron alarajaa tulisi nostaa 10 000 eurosta 12 000 euroon vuoden 2020 alusta lukien.
 - ▶ Yritysten omistajanvaihdoksia edistetään ja helpotetaan varmistamalla jo olemassa olevien hyvien omistajavaihdospalveluiden lähineuvonta alueilla. Maakunnallisesti tarjotaan erikoistunut omistajavaihdosten neuvontapalvelu. Maatilojen sukupolven vaihdosten perusteena olevaa 25 000 €:n tulorajavaatimusta tulee laskea ja tähän tulee laskea mukaan myös muun yritystoiminnan tulot.

Toimenpiteet

▶ Hankinnat

- ▶ Kunnat ja maakunnat lisäävät hankinnoissaan paikallisia palveluja ja tuotteita. Hankintakriteereissä otetaan käyttöön laadulliset kriteerit ympäristö- ja sosiaalisten näkökohtien muodossa ja pilkotaan hankinnat pienempiin osiin.
 - ▶ Kuntia ja maakuntia tulee ohjeistaa tekemään hankintastrategia, joka ottaa huomion lähiruuan ja lähien energian. Rakentamisinvestoinneissa tulee selvittää puuvaihtoehto.
 - ▶ Puuvaihtoehdon selvittämisestä laaditaan kansallinen suositus.
 - ▶ Sosiaalisen asuntotuotannon tuki porrastetaan hankkeen ekologisuuden mukaan vrt. Itävalta. Tuen suuruus 5-10%. Tuki myönnetään investointitukena tai korkotukena.

▶ Työllisyysrahojen käyttö

- ▶ Lainsäädäntö kuntoon
 - ▶ Yhteiskunnallisen yrittäjyyden lainsäädäntö
 - ▶ Työosuuskuntaan liittyvän lainsäädännön täsmentäminen

▶ Helpotetaan järjestöjen työllistämismahdollisuuksia harvaan asutulla maaseudulla:

- ▶ Lisätään 1000 henkilötyövuotta ja kohdistetaan se harvaan asutulle maaseudulle (kriteereinä esim. asuinpaikkakunta, etäisyys, koulutustausta, ei julkista liikennettä, sosiaalinen tausta). Näin voidaan helpottaa järjestöjen mahdollisuutta käyttää 100 prosentista palkkatukea harvaan asutulla maaseudulla

- ▶ **Harvaan asutulla maaseudulla luodaan kestäviä ratkaisuja biotalouden kautta (bioenergia, ruokahuolto, erä- ja luontomatkailu, puun jatkojalostus)**

Toimenpiteet

- ▶ Ruuantuotannon kannattavuus ja elintarvikevienti
 - ▶ Turvataan pitkäjänteinen 4-6 v. ohjelma elintarvikkeiden viennin edistämiseen - (Food from Finland -ohjelma)
 - ▶ Maatalouden heikon kannattavuuden vuoksi maataloille ei säädetä uusia kustannuksia aiheuttavia velvoitteita ilman kompensatiota. Normien purkua tulee jatkaa.
 - ▶ Helpotetaan tila- ja peltoteurastukseen liittyvää lainsäädäntöä ja puretaan normeja.
 - ▶ Maaseudun investointien (MAKERA) kehittämISRahat turvataan ja maatalojen aloitustuen tulovaatimusrajoja lasketaan.
 - ▶ Marjojen ja sienten varastointituki turvataan.

Toimenpiteet

▶ Erätalous ja luontoon perustuva matkailu

- ▶ Metsähallituksen luontopalvelujen (kansallispuistojen, retkeilyalueiden ja monikäyttömetsien ja luonnonsuojelualueille) rakennetun infrastruktuurin kunnossapidon korjausvelka katetaan tulevien hallitusten budjeteissa hallituspohjasta riippumatta. Tuen kohdentamisessa huomioidaan harvaan asutun maaseudun tarpeet sekä kompensatioksi perustettujen kohteiden hoito ja kunnostus.
- ▶ Nostetaan erämatkailu kansainväliselle tasolle:
- ▶ Laaditaan erämatkailun teemaohjelma. Ohjelmassa luodaan malli erämatkailun kansainväliselle markkinoinnille osana Visit Finlandin toimintaa.
- ▶ Parannetaan Metsähallituksen mailla yritysten edellytyksiä erämatkailun kehittämiseen (alueiden vuokraus, lupakiintiöt). Arvioidaan säädösmuutosten (metsästyslaki) mahdollisuudet kehittämistyössä. Parannetaan nykyisten kalastus- ja metsästyslupien myyntikäytäntöjä ml. tehostamalla vähemmän kysytyjen alueiden lupien käyttöä.
- ▶ Metsähallitus käynnistää selvityksen erähotellien/erähotellin mahdollistamiseksi erämaa-alueille ja kansallispuistoihin tai niiden läheisyyteen.
- ▶ Paikallisen väestön elinolosuhteiden turvaamiseen ja alueen vetovoiman edistämiseen erätalouden keinoin sitoudutaan

Toimenpiteet

▶ Erätalous ja luontoon perustuva matkailu

- ▶ Nykyisen metsästyslain 8§:n mukainen vapaa metsästysoikeus turvataan alueen asukkaille.
Lisäksi tutkitaan vapaan metsästysoikeuden vaikutus ihmisten hyvinvoinnille ja alueen vetovoimalle.
- ▶ Kalastuslain 10§ korjataan Ylä-Lapin osalta ja vapaa kalastusoikeus virtavesissä vapavälinein palautetaan. Kalastusoikeuden omistajien asema selvitetään.

▶ Puun jatkojalostus

- ▶ Turvataan pitkäaikainen ja systemaattinen vienninedistämistyö, varmistaen mm. Wood from Finland -ohjelman rahoitus.

▶ Bioenergia

- ▶ Maatilaluokan ja tilojen yhteistä biokaasun tuotantoa edistetään ja mahdollistetaan myynti liikennekäyttöön
 - ▶ Makeran investointituki tulee kohdentaa koko investoinnille riippumatta siitä, käytetäänkö energia tilalla tuotannossa vai myydäänkö sitä tilalta ulospäin tai käytetäänkö sitä yksityiskäytössä.

► **Palveluissa harvaan asuttu
maaseutu tarvitsee räätälöityjä
ratkaisuja**

Toimenpiteet

- ▶ SGEI-palvelut (yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvät palvelut)
 - ▶ Selvitetään SGEI-menettelyn käyttöä välttämättömissä peruspalveluissa (= Services of General Economic Interest eli palveluvelvoite) harvaan asutulla maaseudulla, silloin kun markkinat eivät toimi.
- ▶ Liikkuvat palvelut
 - ▶ Selvitetään liikkuvien monipalveluiden osalta, voiko valtio kohdentaa niille enemmän avustusta esim. hankinta-avustuksen kautta. Asia selvitetään valtiosuusjärjestelmän uudistuksen yhteydessä.
 - ▶ HAMA pt ryhmä vaatii, että syrjäisyyslisää saaville kunnille annetaan perustamistukea liikkuvien palvelujen järjestämiseen
- ▶ Koulutus
 - ▶ Elinikäisen oppimisen edistäminen
 - ▶ Aloitetaan kansallinen kokeilu harvaan asutulla alueella toteutettavaksi eri koulutusalojen ja -asteiden (amk, yo, avoin yo, kansalaisopisto) kokoamiseksi ja tuomiseksi (myös digitaalisesti) alueellisiin oppimiskeskuksiin (vrt. Ruotsi).

Toimenpiteet

► Koulutus

► Alakoulut

- Kuntarajaa tulee hälventää alakoulujen osalta. Annetaan perheille mahdollisuus valita lähikoulu kuntarajoista riippumatta harvaan asutulla alueella. Kustannustenjakokysymykset selvitetään osana valtionosuusuudistusta.
- Peruskouluverkon osalta tulee palvelulupaukseen saada linjaus 2,5 h:n maksimiajasta ja 160 maksimikilometrimäärästä alakoulun osalta.

► Toisen asteen koulutus

- Lukiolle ei tule asettaa minimioppilasrajaa. Riittävän tiivis lukioverkko on säilytettävä, samalla lukioden välistä yhteistyötä ja verkko-opintojen hyödyntämistä tulee lisätä.
- Pienten lukioden lisä on säilytettävä

► Korkeakoulutus

- Korkeakouluopetuksen saavutettavuus on varmistettava koko maassa. Kajaanissa ja Savonlinnassa on turvattava varhaiskasvatuksen opettajien, erityisopettajien ja opettajien muunto-, jatko- ja täydennyskoulutus.

Toimenpiteet

▶ Maaseutuvaikutusten arviointi

- ▶ Maaseutuvaikutusten arviointi (MVA) tulee ottaa osaksi julkisen palvelulupauksen määrittelyä

▶ Turvallisuus

- ▶ Turvataan poliisipalvelujen saatavuus hälytystehtävissä kohtuullisessa ajassa koko Suomessa
 - ▶ Säädetään asetus minimivasteajoista kiireellisissä tehtävissä ja turvataan tähän liittyvä riittävä resursointi.
 - ▶ Harva-alueille pysyvä määrärahoitus. Alueelle kohdennetut lisämäärärahat tulee kohdentaa harvaan asutun alueen turvallisuuden edistämiseksi (esim. nyt myönnetty lisäys 2019)
 - ▶ Tarkistetaan poliisin työssä olevat poikkihallinnolliset vastuut, jotta voimavaroja voidaan kohdentaa harvaan asutun alueen turvallisuuteen.
 - ▶ Poliisin toimipisteverkostoa on tarkistettava.

Toimenpiteet

▶ Turvallisuus

▶ Palo- ja pelastuspalvelut

- ▶ Sisäministeriön tulee vahvistaa Pelastusopiston tutkimus- ja kehittämistoimintaa harva-alueilla ja velvoittaa pelastuslaitoksia ottamaan käyttöön harva-alueen pelastustoimeen tarkoitettuja uusia kalustoja ja menetelmiä.

▶ Kaupalliset palvelut

- ▶ Turvattava kansalaisen mahdollisuus käyttää pankkipalveluita ilman tietokonetta ja verkkopalvelua mahdollisimman lähellä asuinpaikkaa.

- ▶ Kohdennetuilla veroratkaisuilla parannettaisiin alueen kilpailutekijöitä
- ▶ Parlamentaarisessa ryhmässä löytyi yhteisymmäryks käynnistää viiden toimenpide-esityksen osalta perustuslaillinen ennakoarviointi. Nämä toimenpiteet ovat erittäin tärkeitä mm. osaavan työvoiman saamiseksi alueelle.

Toimenpiteet

► Verotus, alueelliset tuet

- Käynnistetään alla olevien viiden toimenpide-esityksen osalta perustuslaillinen ennakoarviointi. Arvioinnissa huomioidaan riittävällä ja tarkalla tasolla kohtelun oikeasuhtaisuus ja miten kohtelu saatetaan voimaan. Kohtelun oikeasuhtaisuuden arvioiminen edellyttää mahdollisimman hyvät ja eritellyt tiedot ja ennusteet siitä, miten esitykset tulisivat vaikuttamaan. Selvityksessä huomioidaan myös kuntarajoista riippumattoman paikkatietojärjestelmän hyödyntämismahdollisuudet. Ennakoarvioinnille varataan rahoitus ja se toteutetaan. Ennakoarvioinnin valmistuttua valtioneuvosto tekee päätöksen, ryhtyykö se esitettyihin toimenpiteisiin.

1. Verohuojennus palkasta harvaan asutulle alueelle työn perässä muuttavalle. Luodaan verohuojennusjärjestelmä harvaan asutulle maaseudulle, jotta saadaan osaavaa työvoimaa alueelle. Norjassa käytössä verohelpotus, erityinen poisto ansiotulosta noin 1500/3000 € sekä alennettu valtionvero 10,55% vs. 14,05%.
2. Harvaan asutun maaseudun alueelle töihin muuttavat saavat opintolainansa anteeksi 2600 €:n arvosta. Lainan korot pitää maksaa itse. Riittävän kauan asumalla laina pyyhkiytyy pois.
3. Poistetaan uusilta HAMA-alueen yrityksiltä työnantajamaksut, Norjan mallin mukaisesti
4. Syrjäseutulisä: Syrjäseutulisä maksettaisiin harvaan asutuilla alueilla toimiville valtion ja kuntien virkamiehille. Valtio kompensoisi syrjäseutulisan kunnille valtionosuusjärjestelmän kautta.
5. Alueellisen sähköveron sähkönhankinnan kustannusten tasaaminen